

Sagel-Grande, Irene (2020). *Urban Living at the Beginning of the 21st Century in Amsterdam, Hamburg and Vienna*. Antwerpen – Apeldoorn: Maklu Uitgevers, 496 σελίδες (ISBN-10: 9046610063, ISBN-13: 978-9046610060).

Reviewed by Charalampos M. Karagiannidis¹

*****

I. Το πόνημα της Irene Sagel – Grande, Ομότιμης Καθηγήτριας Νομικής στο Πανεπιστήμιο του Groningen της Ολλανδίας με τίτλο “*Urban Living at the Beginning of the 21st Century in Amsterdam, Hamburg and Vienna*» βασίζεται, κυρίως, στα πορίσματα του ερευνητικού προγράμματος “*Insecurities in European Cities*”², γνωστότερου στους εγκληματολογικούς κύκλους με το αρκτικόλεξο “*InSec*” αλλά και σε εμπειρικές διερευνήσεις και θεωρητικές αναζητήσεις της Ολλανδής εγκληματολόγου, τόσο κατά τη διάρκεια του προγράμματος (Οκτώβριος 2001- Ιούνιος 2004), όσο και για δεκαπέντε έτη μετά τη λήξη του (2004-2019).

---

¹ PostDoc in Criminology, PhD in Law, MA in Criminology, Lawyer at the Supreme Court Member of the Executive Board of the Hellenic Society of Criminology (HSC)

Urban Crime - An International Journal, Vol 5, No 2, ISSN 2732-6187. © Laboratory of Urban Criminology of Panteion University 2020. The content of Urban Crime-An International Journal, first published in 2020, is freely available to download, save, reproduce, and transmit for noncommercial, scholarly, and educational purposes. Reproduction and transmission of journal content for the above purposes should credit the author and original source. Use, reproduction, or distribution of journal content for commercial purposes requires additional permissions from the Laboratory of Urban Criminology of Panteion University 2020.

² Ο πλήρης τίτλος του προγράμματος ήταν “*Insecurities in European Cities. Crime Related Fears within the Context of New Anxieties and Community-Based Crime Prevention*”. Το ερευνητικό έργο ξεκίνησε από τον Klaus Sesar, ο οποίος την περίοδο εκείνη (2001) ήταν Καθηγητής και Διευθυντής Ινστιτούτου Ποινικών Επιστημών του Πανεπιστημίου του Αμβούργου με την επιδότηση της ΕΕ στα πλαίσια του 5th Framework Programme (“Key Action Improving the Socio-economic Knowledge Base”). Κατά την συγγραφέα πρόκειται για μια έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο τόσο της Εγκληματολογίας, όσο και της Αστικής Κοινωνιολογίας (σελ. 13).

Στο πρόγραμμα *InSec* ερευνήθηκαν όλα τα κρίσιμα για την *ποιότητα ζωής* στις ευρωπαϊκές πόλεις³ ζητήματα, δηλαδή οι «ανασφάλειες» και τα «νέα άγχη» (“insecurities and new anxieties”), ο φόβος που ειδικότερα σχετίζεται με το εγκληματικό φαινόμενο και οι στρατηγικές για την πρόληψή του. Ειδικότερα, αντικείμενο έρευνας αποτέλεσαν: [i] ο τρόπος κατά τον οποίο ο διαρκώς εξελισσόμενος μετασχηματισμός της Ευρώπης, στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, της εξατομίκευσης αλλά και της κοινωνικής αποδιοργάνωσης, διαμορφώνει και αλλάζει τις συναισθηματικές και γνωστικές στάσεις και τη συμπεριφορά των κατοίκων των ευρωπαϊκών πόλεων, και πιο συγκεκριμένα, η έκταση στην οποία νέες και - ενδεχομένως- διαρκείς μορφές ανασφάλειας και άγχους που αναπτύσσονται στις αστικές κοινωνίες μας, επηρεάζουν καταλυτικά το σχεδιασμό και την ποιότητα ζωής των ανθρώπων, [ii] η σημασία των σύγχρονων κινδύνων, όπως είναι για παράδειγμα η καταστροφή του περιβάλλοντος, η κλιματική αλλαγή, η μόλυνση των τροφίμων, οι παγκόσμιες επιδημίες κ.ά., στην ανάπτυξη των αισθημάτων ανασφάλειας και τις αγωνίες του κατοίκου της σύγχρονης ευρωπαϊκής πόλης, [iii] η συμβολή των νέων κοινωνικο-χωρικών παραγόντων και συνθηκών στην ανάπτυξη του φόβου του εγκλήματος και της ανασφάλειας, όπως είναι ο μετασχηματισμός της οικονομίας από οικονομία παραγωγής σε οικονομία υπηρεσιών, η ανάπτυξη των σύγχρονων αστικών καταναλωτικών κουλτούρων (urban consumer cultures), ο οικιστικός διαχωρισμός (residential segregation), η αυξημένη κινητικότητα, η πολυπολιτισμικότητα αλλά και η αποτυχία ενσωμάτωσης των ξένων, η κοινωνική αποδιοργάνωση και οι κοινωνικές αναταραχές (social disorganisation and social disorder), [iii] οι διαθέσιμοι πόροι, ιδίως σε κοινοτικό επίπεδο, για την αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών που προκαλούνται από τις αναφερθείσες νέες συνθήκες ζωής, [iv] οι στρατηγικές ασφάλειας και πρόληψης του εγκλήματος που υλοποιούνται στις πόλεις και, τέλος, [v] οι κατάλληλες πολιτικές σε περιφερειακό, εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο για την αποτροπή ή τουλάχιστον την μείωση των υφιστάμενων και προβλέψιμων ανασφαλειών στις πόλεις της

---

³Αυτές ήταν το *Άμστερνταμ* με υπεύθυνα για την έρευνα τα Πανεπιστήμια του Leiden και του Groningen, η *Βουδαπέστη*, με υπεύθυνο το National Institute of Criminology, το *Αμβούργο* με υπεύθυνα το Πανεπιστήμιο της πόλης και το Technical University of Hamburg, η *Κρακοβία* με το Jagiellonian University και η *Βιέννη* με το Institute for the Sociology of Law and Criminal Sociology. Το συντονισμό της έρευνας και το management είχαν αναλάβει οι Γερμανοί εταίροι.

έρευνας, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις παρόμοιου μεγέθους και δομικών χαρακτηριστικών⁴.

Η διαφοροποίηση της παρουσιαζόμενης μελέτης με το ερευνητικό πρόγραμμα *InSec* στο σύνολό του, εντοπίζεται στην ερευνητική εστίαση της παρουσιαζόμενης μελέτης, δεδομένου ότι ενώ τα ερευνητικά δεδομένα του *InSec* αφορούν στο Άμστερνταμ, τη Βουδαπέστη, την Κρακοβία και την Βιέννη, η εργασία της *Irene Sagel-Grande* επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες περιοχές των πόλεων. Ειδικότερα, στο Άμστερνταμ η μελέτη εστιάζει στις περιοχές *De Baarsjes* και *De Bijlmer*, σε σύγκριση αφενός με το Αμβούργο και την περιοχή *Wilhelmsburg* και αφετέρου την Βιέννη και την περιοχή *Leopoldstadt*.

II. Πρόκειται για ένα έργο περίπου πεντακοσίων σελίδων, στο οποίο αναδεικνύονται τα κρίσιμα στοιχεία που, κατά τη γνώμη της συγγραφέως, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκπόνηση μιας εγκληματολογικής έρευνας, όπως: η επιρροή του παράγοντα χρόνου, η σημασία της διαφορετικότητας, η έκταση και η σημασία της αλληλεπίδρασης και η αδήριτη ανάγκη για διεπιστημονική προσέγγιση και προσπέλαση του εγκληματικού φαινομένου⁵.

Η παρουσιαζόμενη μελέτη διαρθρώνεται συνολικά σε εννέα (9) μέρη, μια εισαγωγή και ένα καταληκτικό κεφάλαιο. Στην εισαγωγή (σελ. 13-22) αναπτύσσονται κατά τρόπο ευσύνοπτο και περιεκτικό όλες οι απαραίτητες για τον μελετητή πληροφορίες για την διενεργηθείσα διακρατική έρευνα *InSec*, τη μεθοδολογία της έρευνας, τις θεωρητικές εκτιμήσεις και παραδοχές της αλλά και τα συμπεράσματά της. Περαιτέρω, αναλύεται η επακόλουθη ανάπτυξη από τη συγγραφέα του ερευνητικού της σχεδίου για μια περιορισμένη μεν τοπικά αλλά εκτεταμένη χρονικά ερευνητική εργασία, μετά τη λήξη του *InSec* και ως απαραίτητη ερευνητική συνέχεια του. Η εννοιολογική και θεωρητική προσέγγιση και κατανόηση των ανασφαλειών, όπως υπογραμμίζει η ίδια, δεν ήταν εύκολη υπόθεση: πρόκειται για έννοια που είναι δύσκολο να οριστεί επακριβώς, δυσκολία που επιτείνονταν έτι περαιτέρω στο διακρατικό πρόγραμμα *InSec*, με τους εταίρους να διατυπώνουν τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους σε ξένη γλώσσα. Προκειμένου να μειωθεί η πολυπλοκότητα, στα

---

⁴ Βλ. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation (2007). “Insecurities in European cities: Crime-related fears within the context of new anxieties and community based crime prevention – INSEC”. *Final report*. Publications Office, σελ. 13.

⁵ Η ανάγκη, άλλωστε, αυτή τονίζεται από τη συγγραφέα ήδη από τον υπότιτλο του πονήματος, που βρίσκεται στο εσώφυλλο του βιβλίου (σελ. 3), διατυπώνοντας την έκκληση για περισσότερη διεπιστημονικότητα (*A Plea for more Interdisciplinarity*).

πλαίσια του *InSec* αναπτύχθηκε ένα σύστημα το οποίο συνδύασε την έννοια «χώρος» (space) με αυτήν των ανασφαλειών. Η έννοια του χώρου διαφοροποιήθηκε και εξετάστηκε επιμέρους σε τρία επίπεδα: «κόσμος-υφήλιος» (world), «πόλη» (city) και «περιοχή-συννοικία» (district-quarter), ενώ αυτή των ανασφαλειών ομαδοποιήθηκε επίσης σε «παγκόσμιες ανησυχίες» (“global anxieties”), «κοινωνική αναταραχή» (“social unrest”), «προσωπική αγωνία» και «ανασφάλεια» (“personal suspense/insecurity”) και «συμπεριφορά αποφυγής» (“avoidance behavior”).

Στο πρώτο μέρος με τίτλο “*The Dutch National Level*” (σελ. 23-59) προσφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για την χώρα και τον πληθυσμό της Ολλανδίας, τη διοικητική δομή και διάρθρωση του κράτους, θέματα που σχετίζονται με την δικαιοσύνη και την απονομή της στη χώρα, σε θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση αλλά και θέματα που αφορούν στη θρησκευτική πίστη, αναδεικνύοντας σε αυτό το πλαίσιο την βασική αρχή της ελευθερίας της πίστης (freedom of belief). Επιπροσθέτως, εξετάζονται διεξοδικά οι πρακτικές και πολιτικές έναντι σημαντικών ζητημάτων που απασχολούν τον Ολλανδό πολίτη, μεταξύ των οποίων και τα ζητήματα που σχετίζονται με την δημόσια ασφάλεια, δηλαδή η εγκληματικότητα, η αντεγκληματική πολιτική και η ανασφάλεια των πολιτών. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα διάφορα όργανα συμμετοχικής χάραξης και υλοποίησης της αντεγκληματικής πολιτικής σε εθνικό, περιφερειακό αλλά και τοπικό επίπεδο⁶. Περαιτέρω, εξετάζονται θέματα σχετικά με την εν γένει πορεία της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας, αλλά και τη θέση της χώρας στον υπόλοιπο κόσμο.

Το δεύτερο μέρος αφιερώνεται στην πρωτεύουσα της Ολλανδίας με την περίφημη αρχιτεκτονική, το *Amsterdam* (σελ. 61-157). Όλα τα αξιοθέατα της πόλης «παρελαύνουν» κατά τρόπο μαγευτικό που εξάπτει την φαντασία του αναγνώστη, μαζί με χρήσιμες πληροφορίες για τη γεωγραφική θέση, το κλίμα, την αρχιτεκτονική των κτιρίων κ.ά. Εξιστορείται ευσύνοπτα και περιεκτικά η ανάπτυξη της πόλης από τον 12^ο αιώνα μέχρι και σήμερα με την παράθεση 54 έγχρωμων φωτογραφιών αλλά και 5 χαρτών της πανέμορφης ολλανδικής πόλης. Στο εγκληματολογικό τμήμα του δεύτερου μέρους αναπτύσσονται όλοι οι σημαντικοί παράγοντες που σχετίζονται με το αίσθημα ανασφάλειας του κατοίκου της πόλης αλλά και γενικότερα με το ζήτημα της ποιότητας ζωής του. Τέλος, παρουσιάζεται η εικόνα του εγκληματικού φαινομένου, οι ποσοτικές αλλά και ποιοτικές μετεξελίξεις της

---

⁶ Information Desk Local Security, Help and Information Desk Drugs and Security, National Centre for Prevention, Databank Intervention Strategies of the Department for Public Prosecution κ.ά. (σελ. 42).

εγκληματικότητα, αλλά και η εξέλιξη της αντεγκληματικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο από το 2000 μέχρι και σήμερα. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο Σχέδιο Δράσης “*Amsterdam Complete City*”, στο “*Amsterdam Security Plan 2015-2018*”, στην εισαγωγή της Περιφερειακής Αστυνομικής Μονάδας (Regional Police Unit Amsterdam) στον αντεγκληματικό σχεδιασμό της πόλης το έτος 2013 και στην έμφαση που δίδεται στην χάραξη και υλοποίηση τοπικών σχεδίων συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής στη βάση τριγωνικών διαβουλεύσεων (triangular consultations) μεταξύ της δημοτικής αρχής, της τοπικής αστυνομίας και της εισαγγελίας, με τη δικτύωση φορέων και υπηρεσιών που ασχολούνται με το εγκληματικό φαινόμενο και με την εντατικοποίηση της κοινοτικής αστυνόμευσης από τους *buurtregisseur*, τους αστυνομικούς δηλαδή της γειτονιάς στην Ολλανδία.

Το τρίτο μέρος εστιάζει στην περιοχή *De Baarsjes* (σελ. 159-209), η οποία από το έτος 2010 ανήκει διοικητικά στο *Amsterdam-West*. Η περιήγηση στην περιοχή είναι εξόχως παραστατική, περιλαμβάνουσα μια μεγάλη ποικιλία ενημερωτικών στοιχείων μεταξύ άλλων για θέματα δημογραφικά, παροχών υπηρεσιών υγείας, στέγασης και εκπαίδευσης, εργασίας και εισοδήματος και όλα αυτά με τη συμβολή 39 έγχρωμων φωτογραφιών και ενός χάρτη της περιοχής. Αναδεικνύονται τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή αυτή του Amsterdam με το έντονο πολυπολιτισμικό στοιχείο, τα οποία, σύμφωνα με τους υπευθύνους χάραξης της αντεγκληματικής πολιτικής, εντοπίζονται στην διακίνηση και χρήση ναρκωτικών, την ανήλικη εγκληματικότητα αλλά και το οργανωμένο έγκλημα. Επιπρόσθετα, καταγράφονται οι απόψεις ειδικών της πράξης ειδικά για το θέμα της ασφάλειας στην περιοχή, οι οποίοι προέρχονται από ένα μεγάλο φάσμα εξειδίκευσης και απασχόλησης, όπως είναι η κοινωνική εργασία, η αστυνομία, οι τομείς της υγείας, της εκπαίδευση και της οικονομίας, η προστασία της νεότητας, η αστική ανάπτυξη και κατά κύριο λόγο από εγκληματολόγους, κοινωνιολόγους και νομικούς. Η εικόνα δε που αναδεικνύεται είναι ότι πολλές προβληματικές καταστάσεις στην περιοχή έχουν τις ρίζες τους σε θέματα πολιτισμικής νοοτροπίας (cultural mentality) ως και στην έλλειψη ενσωμάτωσης, την ανεργία και άλλα κοινωνικά προβλήματα. Τέλος, περιγράφονται τα υλοποιούμενα στην συγκεκριμένη περιοχή τοπικά σχέδια αντεγκληματικής πολιτικής με στόχο την εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας των κατοίκων της.

Το τέταρτο μέρος εστιάζει στις περιοχές ειδικότερα *Amsterdam South-East*, *De Bijlmer* και *K-area* (σελ. 211-298). Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην ανάπτυξη διαχρονικά της περιοχής *De Bijlmer*, διαδικασία που εκκινεί από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα και φτάνει μέχρι και τις ημέρες

μας. Αναδεικνύονται οι κυριότερες προβληματικές καταστάσεις που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένες περιοχές, όπως αυτές καταγράφηκαν στις συνεντεύξεις με ειδικούς κατά τη διάρκεια του προγράμματος (Δεκέμβριος 2001-Ιούλιος 2002), στοιχεία για την απασχόληση και το εισόδημα των κατοίκων, για την παρεχόμενη εκπαίδευση και την υγεία κ.ά., αλλά και στοιχεία για τα επίπεδα εγκληματικότητας και τις τάσεις της στις υπό εξέταση περιοχές, συνοδευόμενα από 69 έγχρωμες φωτογραφίες, 2 χάρτες και 3 πίνακες. Ως λόγοι για την εκφρασθείσα αίσθηση ανασφάλειας στην περιοχή καταγράφηκαν το μεγάλο ποσοστό των διαρρήξεων, των εγκληματικών πράξεων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά αλλά και οι συνεχώς εντεινόμενες συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών εθνοτικών ομάδων, οι οποίες διαβιούν στην περιοχή. Υποστηρίζεται δε ότι τα υπάρχοντα προβλήματα αντιμετωπίζονται με επιτυχία με τις συνεχείς προσπάθειες για την περιβαλλοντική ανανέωση και βιωσιμότητα της περιοχής, σε επίπεδα μάλιστα που πλησιάζουν το ίδιο το κέντρο της ολλανδικής πρωτεύουσας.

Στο πέμπτο μέρος παρουσιάζονται τα κυριότερα ερευνητικά αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας του *InSec* για την περίπτωση του *Amsterdam* (σελ. 299-335). Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται από τη συγγραφέα στην παρουσίαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων που σχετίζονται με την άμεση και έμμεση θυματοποίηση και μάλιστα σε συνάρτηση με την εθνοτική καταγωγή των θυμάτων, αλλά και με το αίσθημα ανασφάλειας των κατοίκων της περιοχής. Οι αβεβαιότητες (“uncertainties”) του δείγματος καταγράφηκαν, αναλύθηκαν και αξιολογήθηκαν σε τρία επίπεδα: παγκόσμιες ανησυχίες (“global anxieties”), ανησυχίες σε σχέση με την πόλη (“concerns in relation to the city”) και αβεβαιότητες σε σχέση με την περιοχή κατοικίας (“uncertainties in the district”). Επιπλέον, αναπτύσσονται οι πρακτικές που υιοθετεί ο πληθυσμός της περιοχής για την αντιμετώπιση του εγκληματικού φαινομένου, δηλαδή μέτρα προστασίας (protective measures) και μέτρα αποφυγής (avoiding measures), αλλά και οι προσωπικές απόψεις του δείγματος της έρευνας για άλλα πιθανά μέτρα προστασίας. Τέλος, καταγράφονται κατά τρόπο περιεκτικό τα τελικά συμπεράσματα της έρευνας στην περιοχή του *Amsterdam*.

Στο έκτο μέρος παρουσιάζονται τα κυριότερα ερευνητικά αποτελέσματα της έρευνας του *InSec* για την περίπτωση του *Αμβούργου* (σελ. 337-375). Και στην περίπτωση της γερμανικής πόλης, όλα τα αξιοθέατα της πόλης παρουσιάζονται ανάγλυφα στον αναγνώστη, συνοδευόμενα από 48 έγχρωμες φωτογραφίες και 2 χάρτες της πόλης αλλά και τα κοινωνικο-δημογραφικά στοιχεία της. Ειδικότερη αναφορά γίνεται από τη συγγραφέα για το *Hamburg-Wilhelmsburg*, την μεγαλύτερη περιοχή του Αμβούργου από άποψη έκτασης (35 τετραγωνικά χιλιόμετρα), η οποία επιλέχθηκε ως ειδικότερη περιοχή έρευνας για το *InSec*, όπως συνέβη με

το Άμστερνταμ και τις περιοχές *De Baarsjes* και *De Bijlmer* (μαζί με την K-area). Η επιλογή αυτή δεν ήταν τυχαία, δεδομένου ότι στην συγκεκριμένη περιοχή του Αμβούργου διαβεί συγκριτικά με άλλες ένας μεγάλος αριθμός ξένων, όπως και στις εξετασθείσες περιοχές του Άμστερνταμ, αλλά και γιατί το *Hamburg-Wilhelmsburg* παρουσιάζει έντονη οικιστική ομοιότητα με τις ολλανδικές περιοχές που εξετάστηκαν. Για αυτόν άλλωστε τον λόγο εκτεταμένη αναφορά γίνεται στην περιοχή *Wilhelmsburg Station* αλλά και στο *International Building Exposition (IBA)*.

Το *έβδομο μέρος* αφορά στα κυριότερα ερευνητικά αποτελέσματα της έρευνας του *InSec* για την περίπτωση της Βιέννης (σελ. 377-399). Επιπρόσθετα, 23 έγχρωμες φωτογραφίες και 2 χάρτες συνοδεύουν την παρουσίαση των αξιοθέατων της πόλης, ενώ δεν λείπει και η παράθεση των κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών της αυστριακής πρωτεύουσας. Η περιοχή που παρουσιάζεται ειδικότερα είναι το *Leopoldstadt* με τα κριτήρια επιλογής της συγκεκριμένης περιοχής να είναι τα ίδια, όπως και για τις περιπτώσεις των περιοχών του Άμστερνταμ και του Αμβούργου. Όπως αναφέρει η συγγραφέας, το *Leopoldstadt* δεν είναι μια «εξαιρετική» περιοχή της Βιέννης με ιδιαίτερα και μοναδικά χαρακτηριστικά σε σχέση με άλλες, αλλά είναι ένας τόπος με «πολλά πρόσωπα» και «γεμάτος ζωή» (σελ. 384), στοιχεία που κρίθηκαν ουσιώδη για την τελική επιλογή του για την περίπτωση του Αμβούργου.

Το *όγδοο μέρος* αναφέρεται στα αποτελέσματα της *συγκριτικής* ποσοτικής έρευνας του *InSec* σε Άμστερνταμ, Αμβούργο και Βιέννη (σελ. 401-436). Η έρευνα στο Άμστερνταμ διεξήχθη από το Πανεπιστήμιο του Groningen, στο Αμβούργο από το ομώνυμο Πανεπιστήμιο και στη Βιέννη από το Ινστιτούτο Κοινωνιολογίας του Δίκαιου και Εγκληματολογίας. Μετά το τέλος του προγράμματος *InSec*, η ολλανδική ερευνητική ομάδα διενήργησε εις βάθος ανάλυση και σύγκριση των δεδομένων σε Άμστερνταμ, Αμβούργο και Βιέννη με στόχο την εξαγωγή πρόσθετων χρήσιμων συμπερασμάτων. Αυτό πραγματοποιήθηκε μέσα από την έρευνα και ανάλυση των κυριότερων κοινωνικο-χωρικών δεδομένων στις τέσσερις ειδικότερες περιοχές που επιλέχθηκαν, δηλαδή σε *De Baarsjes* και *De Bijlmer* του Άμστερνταμ, *Wilhelmsburg* του Αμβούργου και *Leopoldstadt* της Βιέννης. Τα εμπειρικά δεδομένα παρουσιάζονται αδρομερώς και με μεστότητα, μεταξύ δε αυτών περιλαμβάνονται η άμεση και έμμεση θυματοποίηση των κατοίκων των περιοχών αυτών, οι στάσεις τους απέναντι στο εγκληματικό φαινόμενο, τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και επηρεάζουν την ποιότητα ζωής τους στην περιοχή κατοικίας τους, τα φαινόμενα διακρίσεων σε βάρος των ξένων, αλλά και τα προληπτικά μέτρα που λαμβάνουν για την αποτροπή της θυματοποίησής τους. Τέλος, όπως και στην περίπτωση του Άμστερνταμ καταγράφηκαν και αναλύθηκαν

συγκριτικά οι ανησυχίες του δείγματος σε τρία επίπεδα: παγκόσμιες ανησυχίες (ανεργία, πόλεμοι, τρομοκρατία, επιδημίες, οικολογική καταστροφή, διακρατικό έγκλημα, η σύγκρουση μεταξύ Ισλάμ και Δυτικού κόσμου, σταθμοί πυρηνικής ενέργειας, υπερπληθυσμός της γης και μετακίνηση πληθυσμών από τις φτωχές προς τις πλούσιες χώρες), ανησυχίες σε σχέση με την πόλη αλλά και ειδικότερα σε σχέση με την περιοχή κατοικίας.

Το ένατο μέρος της μελέτης αναφέρεται στο ζήτημα της ποιότητας ζωής και ευεξίας στο Άμστερνταμ και δη στις περιοχές *De Baarsjes* και *De Bijlmer*, σύμφωνα με τα εμπειρικά αποτελέσματα της έρευνας του *InSec* (σελ. 437-475). Ως δείκτες για την εξαγωγή των παρουσιαζόμενων συμπερασμάτων με τη βοήθεια μάλιστα 28 συνολικά πινάκων χρησιμοποιήθηκαν η οικονομική κατάσταση, η στέγαση και οι συνθήκες του περιβάλλοντος σε τοπικό επίπεδο, η εργασιακή απασχόληση και η εκπαίδευση και δυνατότητες απόκτησης δεξιοτήτων, οι οικιακές δομές και οι οικογενειακές σχέσεις, η ισορροπία οικογενειακής – επαγγελματικής ζωής, η υγεία, η υποκειμενική ευημερία (subjective well-being), η αντιληπτή ποιότητα της κοινωνίας (perceived quality of society), η ενσωμάτωση (integration) και η ασφάλεια. Τα εξαχθέντα δε πορίσματα της έρευνας εξετάζονται υπό το πρίσμα της λεγόμενης αρχιτεκτονικής ψυχολογίας (architectural psychology) και δη ως προς το ζήτημα της ταυτότητας του τόπου και το «δέσιμο» με αυτόν (place identity and place binding), την προσωπική αναγνώριση/ταυτοποίηση (personal identification), τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της ταυτότητας του τόπου και, τέλος, την ικανοποίηση σε σχέση με τις συνθήκες στέγασης.

Τέλος, το καταληκτικό κεφάλαιο (σελ. 477-493) αναφέρεται, όπως άλλωστε τιτλοφορείται, στην τρέχουσα κατάσταση των πραγμάτων (“*at the current state of affairs*”), όπως αυτή διαμορφώθηκε στο πεδίο από τη λήξη του προγράμματος *InSec* το έτος 2004 έως και τα μέσα του έτους 2019. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο θέμα των ανασφαλειών: αρνητικές και θετικές πτυχές του φαινομένου, λόγοι, ένταση και παράγοντες μείωσης των αισθημάτων ανασφάλειας, προσδοκίες για μελλοντικές ανασφάλειες ερευνητικά πορίσματα ψυχολογικών ερευνών σχετικά με τις υποκειμενικές και αντικειμενικές ανασφάλειες. Θα πρέπει να αναφερθεί επίσης ότι στο τέλος του παρουσιαζόμενου βιβλίου (σελ. 495-496) έχουν επιλεγεί και αναφέρονται ορισμένες μεν, αντιπροσωπευτικές δε του συνολικού της έργου, μελέτες της συγγραφέως (1972-2017)⁷.

---

⁷ Θα πρέπει να αναφερθεί ότι το έργο της συγγραφέως έχει γίνει γνωστό στον επιστημονικό κόσμο της χώρας μας ήδη από την δεκαετία του 90, με τη συμβολή της Καθηγήτριας Εγκληματολογίας και

III. Η Irene Sagel μας παρέδωσε έναν πρωτότυπο αλλά και πλήρη εγκληματολογικό ταξιδιωτικό οδηγό με τη μορφή χρονικού (chronicle) για τις ευρωπαϊκές πόλεις που εξετάζει, αναπτύσσοντας κατά τρόπο περιεκτικό όλα τα κρίσιμα για την ποιότητα ζωής σε αυτές ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την αστεακή ασφάλεια και την ακολουθητέα αντεγκληματική πολιτική για την αντιμετώπιση των ανασφαλειών και του φόβου που σχετίζεται με το εγκληματικό φαινόμενο, θέματα δηλαδή που αποτελέσαν το κεντρικό στόχο των εγκληματολογικών αναζητήσεων και επιστημονικών συζητήσεων του υλοποιηθέντος πρωτοποριακού ερευνητικού προγράμματος *Insecurities in European Cities*.

Η παρουσιαζόμενη μελέτη αποτελεί αναμφισβήτητα προϊόν έντονου ερευνητικού μόχθου, με την ολοκλήρωση δε της ανάγνωσής της αντιλαμβανόμαστε στο ακέραιο ότι το παρουσιαζόμενο έργο διακρίνεται για την ακρίβεια, την συστηματικότητα και τη μεθοδικότητα του, στοιχεία άλλωστε που απαιτούνται για την επιτυχή υλοποίηση κάθε επιστημονικής ερευνητικής προσπάθειας. Αναδεικνύει την ανάγκη μακροπρόθεσμων αντεγκληματικών σχεδιασμών στη βάση των εμπειρικών δεδομένων της διακρατικής συγκριτικής εγκληματολογικής έρευνας και της συνοχής στη χάραξη και υλοποίηση αντεγκληματικών δράσεων σε τοπικό επίπεδο, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν σε κάθε περιοχή. Όπως η συγγραφέας υπογραμμίζει καταληκτικά: *“The two decades chosen for the present chronicle have come to their end, but research as such has no end. Diversity, complexity, multiple interacting and permanent motion*

Σωφρονιστικής στο Α.Π.Θ. κ. Αγγελικής Πιτσελά. Ειδικότερα, έχουν δημοσιευθεί σε ελληνική μετάφραση οι παρακάτω αναφερόμενες μελέτες της: «Η Ολλανδική ποινική πολιτική». Απόδοση Αγγελικής Πιτσελά. *Ενημερωτικό Δελτίο*, 10/25, Ιανουάριος – Δεκέμβριος 1993. Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Εταιρείας Κοινωνικής Αμύνης, Θεσσαλονίκη, σελ. 37-56 (το ίδιο επίσης το 2000 σε *Υπεράσπιση*, τ. 6, σελ. 1287-1298). «Ο νέος Ολλανδικός ποινικός νόμος για ανηλίκους και το σύστημα κυρώσεών του». Απόδοση Αγγελικής Πιτσελά. *Υπεράσπιση*, τ. 5, 1995, σελ. 1049-1060. «Προγράμματα παροχής βοήθειας σε θύματα εγκλημάτων στις Κάτω Χώρες». *Ενημερωτικό Δελτίο* 14/30 του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Εταιρείας Κοινωνικής Αμύνης με Ανθρωπιστική Αντεγκληματική Πολιτική, 1997, σελ. 19-36. «Εξηγώντας και προλαμβάνοντας την παραβατικότητα των ανηλίκων στις Κάτω Χώρες». Απόδοση Αγγελικής Πιτσελά. *Υπεράσπιση*, τ. 2, 1998, σελ. 419-426 και τ. 3, σελ. 685-700. «Το σύστημα ακρόασης των παιδιών στη Σκοτία». Μπφρ. Α. Πιτσελά, Β. Τσιλώνη και Θ. Τσοσουνίδη. *Ποινικός Λόγος* 1, τ. 6, 2001, σελ. 2105-2112. «Η διαμεσολάβηση στο ποινικό δίκαιο: οι εμπειρίες του πιλοτικού προγράμματος του Άμστερνταμ». Μπφρ. Α. Πιτσελά και Θ. Χατζησπύρου. Σε: Α. Πιτσελά, Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου (Επιμ.). *Αποκαταστατική δικαιοσύνη σε ποινικές υποθέσεις: Προς μια νέα ευρωπαϊκή προοπτική*. Αθήνα, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2013, σελ. 61-72. Τέλος, συμμετείχε στο Τιμητικό Τόμο για τον Καθηγητή Νέστορα Κουράκη (*Essays in Honour of Nestor Courakis*, Ant. N. Sakkoulas Publications, 2017) με την μελέτη της “Kinder, Jugendliche, Heranwachsende und junge Erwachsene im niederländischen Strafrecht” (σελ. 1713-1732).

continuously ask for interdisciplinary international research with strong links from the present to both, the past and the future, in order to discover and learn more about reality” (σελ. 492).

Εν κατακλείδι, το έργο αυτό της ακάματης Ολλανδής εγκληματολόγου κ. *Irene Sagel Grande* αποτελεί συνολικά μια εξαιρετικά χρήσιμη μελέτη και μια πολύ σημαντική συμβολή στο χώρο της αντεγκληματικής πολιτικής σε αστικό περιβάλλον.

Urban Living

at the Beginning of the 21st Century in

Amsterdam, Hamburg and Vienna

Irene Sagel-Grande

